

Förslag om fortsatt unionsstöd för kärnkraftsavveckling i Bulgarien, Litauen och Slovakien

Miljödepartementet

2012-02-08

Dokumentbeteckning

KOM(2011) 783

Förslag till rådets förordning om unionsstöd för stödprogrammen för kärnkraftsavveckling i Bulgarien, Litauen och Slovakien

Sammanfattning

Den 25 november 2011 presenterade kommissionen ett förordningsförslag om unionsstöd för kärnkraftsavveckling i Bulgarien, Litauen och Slovakien.

Syftet med stödet är att bistå dessa medlemsstater med avvecklingen av kärnkraftsreaktorer vid Kozloduy, Ignalina och Bohunice, som stängts i enlighet med de åtaganden som gjorts av respektive land i sina anslutningsfördrag. Avvecklingen ska ske i enlighet med kärnkraftverkens respektive avvecklingsplaner och säkerställa att de kommer så långt att ett återställande inte blir möjligt samtidigt som högsta säkerhetsnivå upprätthålls.

Stödprogrammet omfattar perioden 2014–2020 och den övergripande budgetramen är 552 947 000 euro i löpande priser. Förordningen fastställer även förhandsvillkor som Bulgarien, Litauen och Slovakien ska uppfylla innan programmet medel utbetalas.

Regeringen välkomnar kommissionens förslag.

Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Vid tiden för förhandlingarna om medlemskap i Europeiska unionen fanns ingen kärnsäkerhetslagstiftning på gemenskapsnivå. EU ansåg dock att frågan om kärnsäkerhet var så pass viktig att man valde att inkludera dessa frågor i utvidgningsprocessen. I denna process förband sig de tre kandidatländerna Bulgarien, Litauen och Slovakien att stänga och avveckla de reaktorer som inte kunde uppgraderas till en säkerhetsnivå motsvarande den som fanns i EU. Dessa reaktorer finns vid kärnkraftverken i Kozloduy, enheterna 1 till 4, Ignalina, enheterna 1 och 2 och Bohunice V1, enheterna 1 och 2. Denna förtida stängning utgjorde en utomordentligt stor finansiell belastning för de berörda medlemsstaterna, vilken inte stod i rimlig proportion till deras ekonomiska styrka. Som ett erkännande av detta faktum samt som en solidaritetshandling förband sig Europeiska unionen att bidra med ekonomiskt stöd för stängning av dessa reaktorer, särskilt via Kozloduy-, Ignalina- och Bohuniceprogrammen som upprättades för perioden 2007–2013.

Bulgarien, Litauen och Slovakien har uppfyllt sina åtaganden i enlighet med anslutningsfördragen och har stängt sina reaktorer i tid. Unionens stöd inom dessa program upphör 2013.

Eftersom avveckling av kärnkraftverk är en utdragen process (20–30 år) kommer processen att fortgå efter 2013 och viktiga säkerhetsprojekt kommer att genomföras. Ytterligare arbete krävs för att fortskrida med de faktiska nedmonteringsarbetena så att återställande av reaktorerna inte blir möjligt. Grundat på de tillgängliga uppskattningarna kommer slutförandet av avvecklingsarbetet att kräva ytterligare betydande finansiella medel. Även om alla tre medlemsstater har upprättat nationella fonder för avsättning av finansiella medel för avveckling, är dessa medel av historiska skäl otillräckliga. Full finansiering har inte kunnat ackumuleras under den begränsade tid som fonderingen skett, då denna påbörjats lång tid efter att kärnkraftverken tagits i drift och endast pågått under en kort tid innan de stängdes.

1.2 Förslagets innehåll

Förordningsförslaget syftar till att upprätta ett nytt flerårigt stödprogram för fortsatt avveckling i Kozloduy, Ignalina och Bohunice 2014–2020.

Efter krav från Bulgarien, Litauen och Slovakien om ytterligare finansiering har möjligheter getts i kommissionens förslag till nästa fleråriga budgetram

för perioden 2014–2020: ”En budget för Europa 2020”. Från Europeiska unionens allmänna budget för kärnsäkerhet och avveckling planeras en summa på 552 947 000 euro i löpande priser för ett nytt program som ytterligare ska stödja avvecklingen av kärnkraftverken Kozloduy, enheterna 1 till 4, Ignalina, enheterna 1 och 2 och Bohunice V1, enheterna 1 och 2.

Förordningen fastställer villkor som Bulgarien, Litauen och Slovakien ska uppfylla senast den 1 januari 2014:

- Efterlevnad av unionens regelverk, i synnerhet genomförandet av rådets direktiv 2009/71/Euratom om kärnsäkerhet och rådets direktiv 2011/70/Euratom om omhändertagande av utbränt bränsle och radioaktivt avfall.
- Upprätta ett nationellt rättsligt ramverk för att säkerställa att finansiella resurser i tid finns tillgängliga för ett säkert slutförande av avvecklingen i enlighet med gällande regler om statligt stöd.
- Att till kommissionen lämna en ändrad detaljerad avvecklingsplan.

Unionens ekonomiska stöd bör vara kopplat till att de förväntade resultaten uppnås.

Programmets övergripande mål är att hjälpa de berörda medlemsstaterna med att avvecklingen av kärnkraftverken vid Kozloduy, Ignalina och Bohunice kommer så långt att de inte kan återställas.

De specifika målen för Kozloduy-, Ignalina- och Bohuniceprogrammen är följande:

Kozloduyprogrammet

- Nedmontering av stora komponenter och utrustningar i reaktorbyggnaderna samt i turbinhallarna och i tillhörande byggnader.
- En säker hantering av avvecklingsavfallet.

Ignalinaprogrammet

- Avlägsnande av bränslet från reaktorhärden och reaktorens bränslebassänger.
- Nedmontering i turbinhallen och andra tillhörande byggnader.
- En säker hantering av avvecklingsavfallet och reaktorenheterna.

Bohuniceprogrammet

- Nedmontering av stora komponenter och utrustningar i reaktorbyggnaderna samt i turbinhallen och tillhörande byggnader.

Kommissionen föreslår en fördelning så att det till Kozloduy avsätts 208,5 miljoner euro, till Ignalina 229,6 miljoner Euro och till Bohunice 114,8 miljoner euro.

Kommissionen kan när den antar det årliga arbetsprogrammet besluta att upphäva hela eller en del av unionens ekonomiska stöd i avvaktan på att förhandsvillkoren uppfylls på ett tillfredsställande sätt.

I förslaget föreslås att kommissionen ska anta ett gemensamt årligt arbetsprogram för Kozloduy-, Ignalina- och Bohuniceprogrammen som anger målen, de förväntade resultaten, de tillhörande indikatorerna och tidsplanen för användningen av medlen inom varje årligt budgetåtagande. Kommissionen ska senast det 31 december 2014 anta detaljerade genomförandeförfaranden för programmets varaktighet.

Genomförandeakten som fastställer genomförandeförfarandena ska även i närmare detalj definiera de förväntade resultaten, verksamheterna och de motsvarande prestationsindikatorerna för Kozloduy-, Ignalina- och Bohuniceprogrammen.

Vidare anges att kommissionen ska vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att den Europeiska unionens ekonomiska intressen skyddas mot bedrägeri, korruption och andra olagliga verksamheter.

Senast vid slutet av 2015 ska en utvärderingsrapport tas fram av kommissionen om hur målen har uppnåtts.

Kommissionen ska enligt förslaget bistås av en kommitté enligt förordning (EU) nr 182/2011 om fastställande av allmänna regler och principer för medlemsstaternas kontroll av kommissionens utövande av sina genomförandebefogenheter.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Ej relevant.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Kommissionen har redovisat en konsekvensutredning (Impact Assessment) SEC (2011) 1387. I denna beskrivs tre politiska alternativ:

Alternativ 1: Utgångsalternativ: Inget ytterligare finansiellt stöd från EU.

Alternativ 2: Verksamheten fortsätter: EU-stöd för avveckling och efterföljande åtgärder inom energisektorn.

Alternativ 3: Delvis EU-stöd endast för avveckling.

Kommissionen anger att delfinansiering endast för avveckling (alternativ 3) anses vara den bästa lösningen. Alternativ 3 maximerar EU:s mervärde och stöder övergången till fullständig finansiering av säkert slutförande av avvecklingsarbetet från medlemsstatens sida efter nästa fleråriga budgetram. Alternativ 3 möjliggör även en förbättring av kärnkraftsäkerheten och bidrar till verkliga fysiska framsteg i arbetet med tömning och avveckling av reaktorerna för att säkerställa att stängningen görs oåterkallelig.

Vidare beskrivs bl.a. att:

- En försening av avvecklingen skulle påverka BNP negativt då investeringar skulle skjutas på framtiden.
- Alternativ 2 och 3 medför en begränsad inverkan på medlemsstaternas statsbudget. Alternativ 3 understryker dock behovet för de tre medlemsstaterna att garantera en högre nivå av finansiellt ansvar och egenansvar.
- Alternativ 2 och 3 lindrar ökningen av elpriset genom att delvis kompensera för avvecklingskostnaderna och fördela prisökningen genom höjd elskatt över en längre period.
- Alternativ 2 och 3 återställer konkurrenskraften vad gäller summorna som krävs för avveckling. Alternativ 2 skulle skapa en förskjutning gentemot andra medlemsstater som tvingas ersätta föråldrad kraftgenereringsteknik själva.

Konsekvenser för EU:s budget

Stödprogrammet ska omfatta perioden 2014–2020. Den övergripande budgetramen är 552 947 000 euro i löpande priser. Detta belopp ligger i linje med kommissionens förslag för nästa fleråriga budgetram för perioden 2014–2020: ”En budget för Europa 2020”. Beloppet ska fördelas bland Kozloduy-, Ignalina- och Bohuniceprogrammen på följande sätt:

- 208 503 000 euro för Kozloduyprogrammet för perioden 2014–2020
- 229 629 000 euro för Ignalinaprogrammet för perioden 2014–2017
- 114 815 000 euro för Bohuniceprogrammet för perioden 2014–2017

Konsekvenser för Sveriges budget

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen anser det vara rimligt att EU uppfyller sina åtaganden gentemot de tre medlemsstaterna som uppfyllt sina åtaganden. Regeringen välkomnar därför kommissionens förslag om ett fortsatt bidrag till en fortsatt säker avveckling.

Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter ännu inte kända.

2.2 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas ståndpunkter är ännu inte kända.

2.3 Remissinstansernas ståndpunkter

Remissinstansernas ståndpunkter är ännu inte kända.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Kommissionen för fram förslaget med artikel 203 i Euratomfördraget som rättslig grund. Artikel 203 i Euratomfördraget bestämmer att ”om en åtgärd från gemenskapen skulle visa sig nödvändig för att uppnå gemenskapens mål och detta fördrag inte har gett nödvändiga befogenheter, skall rådet, genom ett enhälligt agerande utifrån ett förslag från kommissionen och efter samråd med det Europeiska parlamentet, vidta lämpliga åtgärder”.

Det aktuella förslaget förutser flera förenklingar: i stället för tre separata och oberoende förordningar förutses en enda förordning från rådet för det ekonomiska unionsstödet till Bulgarien, Litauen och Slovakien enligt den fleråriga budgetramen för 2014–2020. Föreliggande förordning förutser inga undantag från budgetförordningen.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

2011/12:FPM107

Eftersom målen för åtaganden som ska vidtas inte kan uppnås i tillräcklig grad av medlemsstaterna, får unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen som presenteras i artikel 5 av Europeiska unionens fördrag. Även i enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går denna förordning inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Förordningen har presenterats i rådsarbetsgruppen för atomfrågor. Själva förhandlingarna kommer dock att ske i finansrådgivarkommittén.

4.2 Fackuttryck/termer